

JEHOVA BENIGNO,
CONSENSU SENATUS PHILOSO-
PHICI AD AURAM AMPLISSIMI,

PRÆSIDE

ADMODUM REVERENDO DOMINO,

M^G. I S A A C

P Z H E M M N N /

L. L. Sanctarum Professore Ce-
leberissimo,

Die 7. Decembr. Anni M. DCC. III.

Loco horisque solitis,

DÆDALMA INAUGURALE,

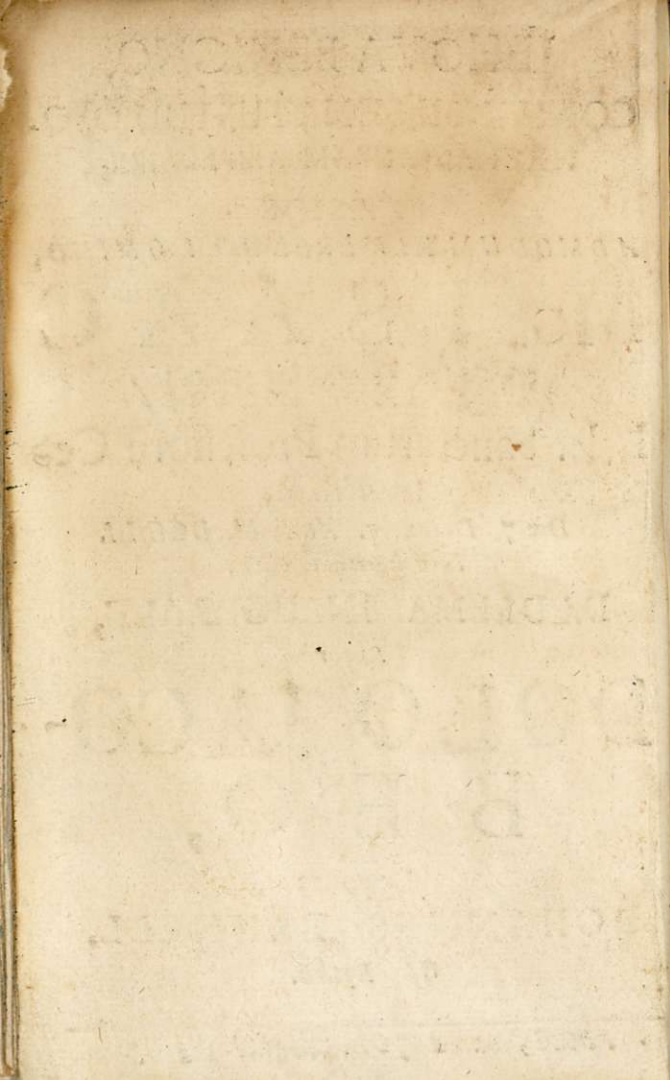
Super

DOLO JACO-
B E O,

Deponet

JOHANNES BRUNELL.

Ost. Bothn.

בשם אל הו הציון לשוננו
בעוד רוח חיים באפנו:

Erum & elegans illud
Talmudicum: (a)
חכמים כל עוד שהם
מזקנים חכמה
נתוספת בהם ועמי
הארץ כל עוד שהם
מזקנים טפשות
נתוספת בהם: Hoc
est: Bonarum literarum

*Studiosi quo magis senescunt, eo quoque magis
crescunt in scientia; at illiterati & plebei quo
magis senescunt, eo magis quoque stultescunt. Cum
enim sapientiae studium rationis imprimis sit
exercitatio, quæ vitam beatam, in animi præ-
cipuè consistentem tranquillitate, parat eaque
fruitur: neque juveni philosophandi trahere
moram, neque seni philosophando defatigari
licebit; verissimum enim illud quoque Hebræo-
rum: אדם חכם בעדנו מבקש החכמה
וכאשר יחשום שמגיע עד תכליתה הוא סכל:*

*Homo sapiens est quamdiu querit sapientiam;
Cum autem putat se ad finem ejus pervenisse stul-
tus est. Quod cum ita sit, suo profectò me-*

A

rito

fito ab orbe condito philosophia orbis fuit; et
 eam per universum terrarum orbem divagata solis
 instar, lucis suae radios quaquaversum dispersit.
 Atque haec quidem divina proles prima aetate
 fuit *μονοειδής*, donec ex Ionia, ubi Thales Mi-
 lesius familiam duxit, excoluitque *Φυσικήν*,
 Athenas migranti, Socrates, qui primus Phi-
 losophiam Caelo evocavit meritis oraculo cita-
 ti, *Ἄνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος*, *Ἠθικήν* adjunge-
 ret, Mox tertiarum quoque facta partium,
 Platone *Λογικήν* adscilcente, subtilissimi Sci-
 ligeri iudicio completa habebatur, cum suis tri-
 bus constaret partibus. Itaque ego, iubente
 more Academico, publici examinis subitu-
 rus discrimen, argumentum, quod trina haec
 Philosophiae perreptaret fora, desiderabam.
 Atque tum identidem animo se objiciebat Eli-
 anus, quo clauduntur rhythmici in laudem Sepher
 Esrim Vearbash, in Sacrae puta Scripturae elo-
 gium compositi,

אדם ישלש את היום ויקרא בו
 שעות שמונה מן עשרים וארבעה:

Atque adeo ē Scriptura Sacra id suppedita-
 tum discipulenti obvenit & diu quidem repudi-
 atum, digniora animo versanti iterum atq; iterum
 ceu laboris & acuminis vacuum se approbavit
 Jacobi Artificium, quo socero mercedem ex-
 tortit. Quod secundum tres, quarum facta
 est mentio, Philosophiae partes examinandum,
 more

moræ inopiâ & curiâ domi supellectile æquè impeditus, tumultuariâ operâ, in tria disputa-
tiunculæ membra dispelco. Logicæ vero offi-
cium sustinebit.

Membrum Philologicum.

§. I.

Jacob à Labane præter fas & æquum diu de-
lusus, tandem nominis sui omen im-
plevit. Non quidem vero convicio eum la-
cerat Esau dum ei exprobraret; quod verè à
supplantando deceptoris nomen traxerit; neq;
tamen est dubium quin DEUS in hoc nomine
& re unde id habet, omen latere voluerit.
Quod vel historia (†), quæ præ manu est, planum
facit; Ut enim dudum fratrem jure primoge-
nituræ exuerat, ita nunc avarum socerum cal-
lida arte magnis emungit divitiis. Pactus e-
nim cum ipso, ut foetus discoloris sibi in mer-
cedem cederent, arte naturam in auxilium vo-
cat, obtinetque ut grex prole varicolori ipsum
ditaret. Etenim ut hoc Membrum Philologi-
cum Logicam argumentandi vim, ob quam
à Zenone non male comparatur pugno, præset,
naturæ, per prægnantium ovium vim imagina-
tricem efficaci, vindicabunt hoc miraculum
tria argumenta, quæ in triplici Jacobi artificio
comparent.

§. II.

(†) Gen. 30. v. 25 - 43.

Primò baculos varios in aqualiculis posuit ante oculos gregum tempore, quo amore incallescere: quo invento procul dubio naturam in partes vocare voluit; Ideo enim ob oculos gregis virgas in aquarum canalibus posuit, ut in aspectu virgarum incallescere. Ideo tempore admissuræ, quò imaginationis vis est efficacissima, hoc artificio usus fertur. Tunc (b) enim pecudibus coëuntibus specie virgarum varii coloris objectâ, cum oves biberent, simulque mares in fœmellas salirent, species illa directæ virgarum decorticatarum & diversicolorum in aquis jacentium, umbræ marium in aquarum speculo redditæ admixtæ, unam quasi imaginem variis coloribus pictam fœnellis ingererat, ut adeo mares ita colore variare viderentur: unde vis Phantasie fœtui qui tum concipiebatur, eosdem colores imprimebat. Mares etiam ex simili fœmellarum umbræ ad speculum, virgarum specie mixtæ, forma diversicoloris fœtus imprægnant.

Tacobi autem instituto proficuum mutuavit operam tempus vernum, quo pecora ipsius auctura rem, in amatorios lusus ruebant. Tunc enim arbores quoque librum dimittunt, ut cortex facillè separari possit. Nimirum (c) arborum formæ

(b) Riverus & Corn. a. lap. b. l. (c) St. ph. conc. p. 261.

formæ, quæ hyemis tempore latent ac prope-
modum ociantur, sub vernum tempus resusci-
tata, ad pristinas functiones se accingunt. Nam
inter illa interisse nec audacissimus contenderet,
si adhuc dubia lis est, utrum corporibus inter-
euntibus, materiales simul formæ esse desinant,
an superstites maneant, cum utrinque aciem
non hebetibus, nec tamen Achilleis armis Phi-
losophi instruant. Et posterius quidem rati-
oni, naturæ lumine non liquere ex Cohelet
cap. 3: acutissimus concludit (d) Scherzerus.
Interituras autem brutorum animas simul cum
corpore, extra dubitandi licentiam ponit Cohe-
let eodem c. v. 21. Arboribus autem superstitibus
& salvis, formæ quoque supersunt; sed calor
arborum natus, qui sub hyemis ingressum,
ad paucitatem reductus, superat, frigoris vi
intra fibrarum rigescentium texturam conclusus
& incarceratus, multum alimenti neque habet
neque requirit. Verni autem Solis calore laxa-
tis iterum fibris, liberatus novaque accessione
roboratus, motus suos exercere sensibilius occi-
pit. Tunc succus nutritius magna copia in ar-
bores evehitur, qui inter librum & pulpam sta-
gnans corticem ab arbore divellit. Itaque Ja-
cob sub Vere, sumtis virgis ex arboribus quæ in
illis locis suppetebant, earum adhuc virentium,
cum factu esset facilimum, amovit corticem
per certa intervalla usque ad alburnum, quo
inter

(d) *Breviar. Enstach. p. 250;*

inter eminentem librum fuscum apparente, discolores bacilli imaginem candore & nigrore interstinctam adumbrabant. Quapropter (e) in nullo fœtu viror contra quadrupedum temperiem apparuit, siquidem, aquarum etiam umbra & nigredine virgarum viriditatem inumbrante & obfuscante, quod in virgis viride erat, subnigrum videretur. Imo virgarum harum cortex non plane viridis sed subniger fuisse creditur, cum juniores arbores & albarum quoque rami potissimum nigrescant.

§. IV.

Memoratur autem Jacobus parasse virgas **לִבְנֵי וְלֵחַ לִבְנֵי**. Pro Libne Targum habet: **לִבְנֵי**, S hindlero betula, Græcè **λευκή**, Buxtorphio **populus alba**; **לִבְנֵי** enim album significat. Versio septuagintaviralis **στυράξιν** vocat. **Styrax** (f) autem est in Syria frequens, quam Aethiopibus **Libne** dictam putat Hottingerus, quo vocabulo etiam **Stacten** appellant, Arabibus hujus arboris, quam illi **astarach**, Hispani **Estoraques** nominant, Gummi spontaneè stillatitium **Libne** vocantibus, quæ odoriferæ **Styracis** lacryma, officinarum **storax** est. Communi sententia **Libne alba** **populus** est, (g) quæ à nigra maxime differt folio, quod bicolor inferne candicans, & parte superiori viride est. **Libne** quidem **Holæ** 4: 13. in-

[e] *Corn. a sap. p. 242. (f) Ilr sin. arb. bibl. c. 10.*

(g) *Plin. Hist. nat. l. 16. 23.*

inter montanas, quæ bonam præbent umbram recensetur, populus autem aquas desiderat. *Populus (b) in fluviiis, abies in montibus altis.* Deinde (i) populo nulla umbra, ludentibus foliis, quæ pediculo pendentia tremulo & inter se crepitantia, perpetuo agitantur motu. Unde B. Megalander apud Hoseam tiliam transtulit. Hæc enim aptissima occurrit, quæ opaca, grataque, quam spargit umbram, inter sacerissima sacra fædis operam dantes libidinibus, ad se alliceret. Sunt etiam illarum tenuissimæ philyræ coronarum lemniscis celebres; quibus tiliæ vinculis constricti amentes in Idololatriam, hujusque fomitem simul & comitem libidinem, abripiuntur. Quæ tamen a populo nondum frustra expectaverant. Nam amat etiam montes populus; umbramque facit non quidem opacam, gratiorem tamen agitatione foliorum; Unde Virgilius:

(k) *Populea mærens Philomela sub umbra.*

Amissos queritur fœtus, & (l)

Herculeæ arbor umbrosa corona. &:

(m) *Aptior Herculeæ populus alba coma;*

Hercules enim primus (n) canâ revinctus populo horrentem comam, ad inferos descendit. Atque adeo sacra facientes & epulantes, populo coronabantur. Præcipuè in Herculis Sacris;

B

(9)

(b) *Virgilius (i) Plin 17: c. 12. & 16: 24.*

(k) *Georg: l. 4 v. 511. (l) Georg. l. 2*

(m) *Ovidius [n] Senec. Trag.*

(o) *Salii ad cantus incensa altaria circum:
Populeis adsunt evincti tempora ramis.*

§. V.

לז nunciferam esse arborem argumento est, quod nux à Luz, sicuti a lympha Nympha, descendere videatur. Imo Leuz Arabibus etiam est *γερικόν*, cum (p) nucem vomicam, לז & nucem indicam, לז אלהינדר, cum additamentis vocitent. Unde LXX, hic *κάρυον* habent. Cum autem græci *κάρυα*, quod generale est nomen, nonnunquam nuces amygdalinas *καὶ ἐξοχὴν* vocent, vulgatus amygdalum elegit, pro qua Pagninus & Lutherus Corylum substituere. Pro amygdalo militat Bochartus, siquidem Arabes & veteres Rabbini, amygdalum Luz & Lauz nominent. Atque Targum Jonath. Num: 17: 23. pro *ויבמיל שקדות* habet *לזון*. Schaked autem est amygdalus, à præcoci maturitate appellationem trahens, quod (q) floreat omnium prima mense Januario, Martio vero poma matura ferat. Præterea Rabbini os hominis interitus immune, futuræque resurrectionis fabulosum seminarium, Luz vocant, amygdaloque comparant. Ita enim Baal Aruch: (r) Luz est os parvum in fine octodecim vertebrarum; totum corpus hominis putrescit, excepto osse illo, estque simile,

לז

(o) *Virg Æneid. 1, 8. v. 285.* (p) *Schindt. lex. p. 933.* (q) *Pl. HN. Lib. 16. c. 26.* (r) *L.T. p. 113. o*

ללן amygdala. Nihilominus Corylus Ursino placet, cum significationem vocis, à latiori vel promiscuo usu, ad corylum potius restringat ipsa origination, quæ deducitur à לן recedere, ut indicetur arbor, cui facile cortex adimitur. Quin Buxtorfius Luz per corylum interpretatur in hoc Talmudico; תרנגולות בכ"א יום וכבבן, כחולן לו: Gallina excludit diebus viginti & uno, cui similis in arboribus corylus, quæ totidem scilicet diebus post flores fructum maturat.

§. VI.

ערמון quidam Castaneam, seniores & vulgatus platanum, transferunt, favente Chaldaeo Paraphraste, qui habet רלוב i. e. platanus, quæ Arabibus رولب vocatur. Accedit quod Diosc. (f) de platano eadem habeat, quæ Rhasis de Dulbh refert; Dulbh, inquit, folia & nuces, [σφαίρια, i. e. pilulas, alter vocat] frigida sunt & sicca, quæ trita & aceto mixta; locoque igni adusto, emplastri modo imposita, remedium afferunt. Deinde cum Ezech; 31: 8. Armon cedris & abietibus æquatur, altam, latam & umbrosam arborem intelligimus, quæ platanus est, de qua Martialis (t): ramis sidera celsa petit: Et laudator culicis: prona surgebat valle patentes Aëreæ platanus. Unde (u) platanus ad tributarium solum pertinet,

B 2

ut

(f) Libr. 1. C. 91. (t) l. 9. Epig 62. (u) Pl. HN, l. 12, c. 1.

ut gentes & pro umbra tributum solverent. Ideo Armon (x) aptè ab Arabum ٢٧ Sym-
bolum dedit, tributum solvit, deducitur. De-
nique (y) Syria, ut & Apulia, ob calorem
caret castanea, Septentrionis incola, cum
platanis Oriens abundet, quod vel Siracides
C. 24. v. 19 confirmat.

§. VII.

Virgarum itaque, è recensitis arboribus sum-
tarum & variegatarum aspectu, ex ovibus
& capris albis foetus varii nascebantur.
Grandis erroris reus est vulgatus, dum comma
35. sic Latinum dat: cunctum gregem unico-
lorem, i. e. albi & nigri velleris tradidit.
in manum filiorum suorum; sic enim, albis si-
mul & nigris sublati, nullæ supersunt quas
Jacob pascet; quid ineptius est? Cum tamen
Hebraeus textus habeat: Col ascharlabhanbo omne
in quo erat candidum, cui scilicet alba
quæpiam erat macula. Non malè faci-
unt, qui antiquitatis amore incensi vulgato in-
terpreti, urgente morbo, quem ei seculi dedit
imbecillitas, medicas præbent manus,

ἀδίκῃ λόγῳ

Νοσῶν ἐν αὐτῇ Φαρμάκων δέεται σφῶν;
Atque adeo præsentì morbo, ut salutari malago-
mate strenua fiat medicina, sui patroni satis,
imo frustra iudant. scilicet, Immedicabile vul-
nus

(x) Schind. lex. p. 1792. (y) Urfin. c. II.

pus, ense recidendum est. Ingenui errorem manifestum non palliant. Non minus errant, qui aut oves simul & capras, aut capras saltem, toto vellere nigras una cum albis Jacobo relinquunt. Nam Laban avarus in eam conditionem non consensisset, ne nigræ albis sociatæ varios foetus ederent. Laban itaque omne pecus; חֲרָדָה punctatum, brevioribus, puta, maculis repletum, אֶחָדָה, σίζαν, unde Græci, quod minutis maculis vel σίγμασι variatum est, σικδὸν & κατὰσικδὸν vocant, sicut Nonnus (2) de Actæone in cervum mutato:

καὶ σικδοῖς μελέεσσι νόθη ποικίλει μορφή.
 חֲרָדָה maculosum latioribus scilicet maculis confusum, אֶחָדָה, consuere ex multis, panis & coloribus, ceu centonem solent, tralato ad oves maculis veluti allutis insignes, quas Græci. hic Μαλέυκας, i. e. in medio, albas vocant; חֲדָה, nigrum, fuscum, אֶחָדָה incaluit, adustus est, adustio enim nigredinem inducit, tam ex caprarum, quam ovium grege amolitur. Licet enim in ovibus nigri præcipuè meminit, quod fuscum in ovibus, quam capris frequentius sit; tamen ex toto grege omne nigrum remotum esse, in mundo est. Ideo legimus Versu 40 Et omne nigrum חֲדָה in pecore. Zon autem, quod de ovibus quidem frequentissimè, etiam non raro pro capris accipitur. De ovi-

ovibus testimonium est certissimum 1. Sam. 25: 2.
Et ipsi Nabali Zon i. e. oves ter mille & cap-
ræ mille. De capris hæc notentur Gen. 27: 9.
I nunc יצח לך, πρὸς τὰ μῆλα & cape mi-
hi inde duos hædos דוּגְזֵי caprarum bonos.
Gen. 38: 17. Mittam hædum caprarum יצח לך
עַם תֹּאן מִלְּהָן. De utrisque simul occurrit
Lev. 1: 10. Et si יצח לך, עַם תֹּאן מִלְּהָן, obla-
tio ejus, ex ovibus aut capris. Hinc recte
Kimchius in Lexico: דִּם הַבְּשִׁימִים הַרְקָה הַמִּחְבֵּה
Pecus minu: כָּל כֹּלל פֶּסֶם יצח לך דִּם הַבְּשִׁימִים
tum, oves & capræ vocantur tzon aliquando
generali aliquo. Ita Græci quoque μῆλων
communī nomine, passim utrumque comple-
ctuntur pecus, Sic Homerus: (a)

Ὡς ὃ λέων μῆλοισιν ἀσημάντοισιν ἐπελθὼν
Αἴρεσιν ἢ οἶεας κακὰ φρονέων ἐνορᾷσι. (b)

Ὡς ὃ λύκοι ἄρνεσσιν ἐπέχρσαν ἢ ἐρίφοισι,
Σύλας, ὑπ' ἐκ μῆλων αἰρούμενοι αἰ' ἐν ὄρεσσι,
Ποιμένῳ ἀφραδίῃσι διέτμαγεν.

Ei μηλαλή non solum τῆ περβάτῃ δορὰν,
pellem ovillam, ut Hebr. 11: 37. sed & capri-
nam notat. Sic Hesychius: Ἰσκλαί, κίκλαί
καὶ αἱ αἰρεῖαι μῆλωται. Hinc Isidorus: (c)
Melotes pellis est caprina à collo dependens, pro-
cineta usque ad lumbos. Contra vero νάκη vel
νάκη, quod pro caprinâ pelle palam usurpa-
tur

[a] Iliad. κ. v. 485. (b) Iliad: π. v. 352. (c) lib.
19. Orig. c. 24.

tur, etiam ovilla est Herodoto: (d) *Thebani*, inquit, *Jovem fabulantur ariete caeso, τὸ νάκος ἐνδύνῃα pelle indutum Herculi occurriffe. Videturque adeo νάκος* potius vellus esse quam caprina pellis. Hebraeis enim נִרְבַּנְּ is mundus, innocens. Hinc Syris ovis est נִרְבַּנְּ necho, non נִרְבַּנְּ nech-jo, ut Syris literis mendose scribitur apud Bochartum, נִרְבַּנְּ, nechó enim Syris est lahit ab Hebr. נִרְבַּנְּ percussit.

§. VIII.

Ratio communis appellationis in multis, quæ utrique pecori sunt communia, invenitur, quæ pleno horreo nobis admetitur Philolophus; utrique fecunditatem eximiam adscribit: (e) τὰ τετραπόδα τὰ μὴ μεγάλα πολύγωνα οἷον αἰγες καὶ πρόβατα πολὺ μᾶλλον ἢ μεγάλων. Nam: Διδυμοτοκῶσι, δὲ καὶ πρόβατα καὶ αἰγες, Ἀλλ' τε εὐβοσίαν καὶ ἐὰν ὁ κρεῖσθῃ ἢ ὁ τραγῶσι ἢ διδυμοτόκῳ. Item: κύει ἢ πέντε μῆνας πρόβατον καὶ αἰγῶν. διὸ ἐν τοῖς τόποις, ὅσοι ἀλσεινὶ εἰσι, καὶ ἐν οἷς ὀημερῶσι, καὶ τροφὴν ἄφθονον ἔχουσι, δις τίκωσι. Et rursus: τὰ δὲ πρόβατα κύεισιν μὲν ἐν τρεῖσιν, ἢ τεταρσίον ὀχείαις, ἀν δὲ ὕδαρ γένηται μὲν τὴν ὀχείαν ἀνακύεισκει· ὁμοίως ἢ καὶ αἰγες. Deinde: Ὀχεύει δὲ καὶ ὀχεύεται ἕως ἀν ζῇ, καὶ πρόβατον καὶ αἰγῶν. Atque: (f) Πρόβατον μὲν καὶ αἰγῶν αὐτοετὲς ὀχεύεται καὶ κύει. His adde

(d) lib. 2: c. 24 (e) Probl. sed. 10, Q. 60. H.A. 6, c. 19 (f) lib. 5, c. 14.

adde: (g) Τοῖς μὲν ἔν περβάτοις καὶ αἰξίν
ἐπειδὴν ἢ ὥρα ὀχεύεσθαι, ἐπισημαίνει πρὸ τῆ
ὀχεύεσθαι. Lactis copiam in utraque pecude
notavit, hinc quaerit: (b) Διὰ τὴν αἰγας μὲν καὶ
περβάτα ἀμέλγονται πλεῖστον γάλα καὶ μέγιστον
σῶμα ἔχοντα· ἀνδρωπῶν δὲ καὶ βῆς ἐλαττον
ὥς καὶ λόγον; Respondetque: Πόπερ ὅτι εἰς
τὸ σῶμα ἀναλίσκεται, τοῖς ἢ ἄλλοις εἰς περὶ-
τῶμα; τοῖς δὲ περβάτοις καὶ ταῖς αἰξίν τὸ πε-
ργινόμενον τῷ περτῶματι γάλα γίνεται
πάν· ἢ ὅτι πολυοκώτερά ἐστι τῶν μεγάλων,
ὥς πλεῖστον σῶμα περτῶμα διὰ τὸ πλεῖστον τρέ-
φειν; ἢ δι' ἀσθενείαν τῶν σωμάτων πλεῖστον πε-
ρτῶμα γίνεται κύσσειν αὐτοῖς· τὸ δὲ γάλα
γίνεται ἐκ τῷ περτῶματι. Lac autem ovium
& caprarum non vile munus. Varro qui-
dem Ovillo lacti primas dare videtur & capri-
no secundas: (i) Omnium, inquit, rerum, quas
cibi causa capimus, liquentium est lac maxime ali-
bile, & id ovillum, inde caprinum; Caprinum tamen
Medicorum filii praefereunt. Sic Galenus: (k)
Ἀπάντων δ' ἔχει συμμετρῶς τὸ (γάλα) τῶν
αἰγῶν, ὅτε γὰρ ἰκανῶς ἐστίν, ὅτε λιπαρὸν ὅτε πα-
χυ. Similiter Dioscor: Τὸ ἢ αἰγειον [γάλα]
ἡπτον κοιλίας ἀπὶ τῶν, διὰ τὸ αἰγας τὸ πλεον
εὐφροσὴ νόμῳ χρῆσθαι, δρυὶ καὶ χίνῳ καὶ θα-
λίᾳ καὶ τέρμινθῳ· ὁθεν καὶ εὐσώμαχον τυγχά-

(.) lib. 6 c. 18. (b) Probl. sect. 10. Q. 6. (i) lib.
2. c. 11. (k) lib. περὶ εὐχυρίας Cap. 4.

ἡ δὲ τὸ δὲ προβάτειόν ἐστι τὰ χυλὸν τὸ καὶ γλυκὺ
καὶ πάνυ λιπαρὸν, ἔχ' ἔτως ὥς εὐσώμαχον.
Quibus succinit Plinius: (l) Stomacho accom-
modatissimum lac caprinum, quoniam fronde
magis quam herba vescuntur. Ovillum dulcius
ἔσται magis alit. Hinc Jupiter lacte caprino &
melle nutritus fertur. Inde hymno in Jovem
Callimachus:

Σὺ δ' ἐθήσας πίονα μαλὸν

Αἰγὸς Ἀμαλθείης, ἐπὶ ᾧ γλυκὺ κηρίον ἔσρωε.
Deinde Stagirita complura membra in ovibus
& capris & multa alia similia esse observavit:
Τὰ δὲ δι' ἡδὴ καὶ ἀντὶ τῶν οὐχῶν Χηλὰς ἔχει
ἅπασαν πρόβατον καὶ αἶξ. Et iterum: (m)
Σωλήνα δ' ἔχει τὰ μὲν κερατόφορα καὶ δι-
χηλὰ στρογγύλον καὶ ἅπασαν αἶξ καὶ πρόβατον.
Hinc, Κατὰ κείνην δὲ αἱ οἶες καὶ αἶγες ἀθρόο-
αι καὶ συγγένειαν. Unde Virgilius: (n)

Complerantq; greges Corydon & Tyrsus in unum;
Tyrsus oves: Corydon distentas lacte capellas.
Et ob id σηκοὶ caulæ sunt ovium & caprarum;
Sic enim Homerus: (o)

ἔεινοι γοὶ δὲ σηκοὶ

Ἀργῶν ἡ δ' ἐρίφων

§. IX.

Alterum Jacobus artificium, quod æquē
ac primum Imaginatine ovium ipsum nos

C

pa

(l) Lib: 28. c. 9. (m) Lib: 3. c. 17. dep. A.

(n) Ecclg: 7. (o) Odyss: d. 259.

parum confusum arguit, meditatur, cum oves & capræ unicoleres ex ejus sententia perperissent agnos & hædos punctis sparsos, maculosos & varios cruribus. Heb. עקרים ab עקר ligavit, quasi ligatos cruribus, in quibus ex ligatione dum vel tendendæ vel mactandæ constringerentur, maculæ poterant oriri: Hinc generaliter sumitur. Unde R. Schelomo: משונים במקום עקירתם הם קרסילי ידוהם: ורגליהם, *varios in loco ligationis sue i.e. malleolis manuum pedumq.* Onkelos habet רגליהו quod de pecore dicitur, altero pedum anteriorum alligato scapulis, ne possit fugere, sicut עקור pede anteriori eum posteriori constricto. Quo sensu notatur illud Rabbiorum præceptum sabbaticum: לא יצא גמל לא עקור ולא רגור. Neutro modo constrictus die sabbati camelus exhibit. Siquidem Jonathas παρὰ φερέλαι ῥοιμὸν quibus signa in pedibus suis; Dietericus (p) etiam huc affert, quod ut hodie, ita & apud antiquum sæculum, pecoribus notæ intulerentur aut imprimerentur. Qua de re monet Calphurnius: (q)

Vivi quoque pondera melle
Argenti coquito lentumque bitumen abeno,
Impressurus ovi tua nomina.

Et

Et quidem ovium, ἐνία μὲν ἐπὶ ἴῳ ὄλῳς,
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἴῳ σκέλῳς σφραγισθῆναι Eulo-
 gius docet. Sed ipsum commentum tale est:
 הכשרים hos ipsos agnos verficolores puta ex
 unicoloribus natos, qui sibi ex pacto cedebant
 de grege seperatos, ita minavit, ut præcede-
 rent gregem Labanis ovium, & hæ præceden-
 tium maculosorum agnorum contemplatione
 allos maculosos parerent. De hoc dubitare
 nos non sinit versus 40. cuius hanc A. Vare-
 nius (r) veram dat interpretationem: Et hos
 agnos separavit Jacob a grege Labanis, maculo-
 sis & furvis obverso, hosque egit non post sed
 ante gregem Labanis. Omnia, si quid video,
 clara erunt, ubi modo particulam לִי
 hic pro versus supponat; sic enim sæpe accipitur.
 Gen. 1. 20. *Aves volitent versus expansum cælorum.*
 Gen. 19: 28. Et respexit (Abraham) alpene
 iodhom versus Sodomam. Exod. 9. 22 Extende
 manum tuam לִי versus cælum. Quo sensu hic
 versus e fonte sic fluit: Et hos agnos separa-
 vit Jacob & dedit faciem pecoris (reliqui puta)
 ingrege Labanis ad varium & fuscum, & po-
 suit sibi greges seorsim, & non posuit illos
 versus pecus Labanis.

§. X.

Tertium Jacobi inventum est quod virgas
 varicolores pecori objiceret in admissura
 priori ovium, in Nisan mense vernali, cum ro-

bustiorum, non item in posteriori, in Tisri mensi
se autumnali, cum debiliorum parentes coirent.
Oves ob fecunditatem שני vel ut aliquando
invenitur, שני a שני , quod Arabibus subo-
lescendi significatu frequentatur. Sunt enim
nonnusquam gemelliparae, ut testatur Aristote-
les: (f) $\tau\acute{\iota}\kappa\eta\sigma\iota\ \delta\epsilon\ \tau\acute{\alpha}\ \mu\acute{\epsilon}\nu\ \pi\lambda\epsilon\acute{\iota}\varsigma\alpha\ \delta\acute{\upsilon}\omicron\ \epsilon\acute{\nu}\iota\omicron\tau\epsilon\ \delta\epsilon\ \kappa\alpha\iota\ \tau\epsilon\acute{\iota}\lambda\alpha\ \eta\delta\eta\ \delta\epsilon\ \kappa\alpha\iota\ \tau\epsilon\tau\lambda\alpha\alpha$. Unde Galli-
machus in hymno in Apollinem:

$\text{Ἡ δὲ κε μυχολόκος διδυμολόκος αἵψα γένοιτο}$
Sed & bis pariunt in anno teste philosopho: (r)
 $\text{Τὰ αὐτὰ ἄλλοθι μὲν ἀπαξ τίκτει, ἄλλοθι δὲ$
 $\text{πλεονάκις· οἷον τὰ πρόβατα ἐν Μαγνησίᾳ καὶ$
 Λιγύῃ τίκτει δις .

Unde veritati propius illud Virgilii: (u)

Bis gravida pecudes, bis pomis utilis arbor.
Quam hoc Homeri (x)

$\text{Τρεῖς γὰρ τίκτει μῆλα τελέσφορον εἰς ἐνιαυτὸν}$
Credis enim Philosopho: (y) $\text{κύει δὲ πέντε μῆνας$
 πρόβατον εἰς αἰῶν . Naturam autem ovibus in
Mesopotamia eandem esse ac Italicis credit
Hieronymus, accuratè subducens rationem, uti
hoc pacto intra sexennium, priori foetu primi
anni & posteriori ultimi omisso, merces Jaco-
bi decies potuerit immutari. Sed cum multi
(z) hybernos [& autumnales] agnos praefer-
unt vernis (& æstivalibus) quoniam magis
inter

(f) H. A., Lib 6. c. 19. (r) Præl. o. 46. (u)
Georg. 2, (x) Odyss. δ' (y) H. A. 1. 6.

interfit ante solstitium, quam ante brumam, firmos esse, solumque hoc animal utiliter brumâ nasci; merito quis suspicabitur per ⲁⲓⲣⲱⲓ agnos & hædos robustiores, prono autumno vel hyeme natos, a robustioribus vere coeuntibus, per ⲁⲓⲣⲱⲓ vero imbecilliores vere & æstate editos a debilioribus, sero anno nasci-
vientibus. Certe Arabs pro priori non debuit ponere vernaes, pro altero autumnales, siquidem ab Hebræo Choreph, quod hyemem vel Arabico Chariph, quod autumnum sonat, agnus Chaldaïs & Syris Churpha dicitur & Arabibus Churuph, tanquam χερμερὺν vel ὀπωρὺν ὥον, quod hyeme & autumno commodè nascitur. Planissimum autem est per agnos Keschurim, intelligi robustos & vegetos. Verbis enim ligandi ad corporis & animi vigorem significandum orientales abutuntur. Sic à verbo Scadda est Scadid, robustus, & nomen Dei, Schaddai παρρησιότατος. Atūphim verò sunt debiles ab ataph languere; Alias etiam Iudæi (*) oves distinguunt in ⲁⲓⲣⲱⲓ primores, quæ mense Februario nascuntur & sunt validiores, & in ⲁⲓⲣⲱⲓ serotinas, quæ in Martio proveniunt & imbecilliores sunt. Cum igitur virgis in aqualiculis positæ robustiores fetus varicolores Jacobo parerent, iis vero absentibus, infirmiores Labani unicolores, certissimum habet.

habemus argumentum, phantasia hunc esse effectum; Cujus rationem indagabit.

Membrum Physicum.

§. I.

Phantasia officina est cerebrum, (a) ubi suo gemino defungitur officio, dum species ab inferioribus sensibus oblatas diutius retinet, exactius examinando & eliciendo phantasmata & novas demum, prioribus rite inter se collatis, pro re nata species producit. Nihilominus omne sæpè corpus, imo & humanam mentem, miris motibus concitat; Mirandos eosque multos effectus enumerat Clariss. Sperlingius, (b) quos Phantasia non per se [quid enim tunc infectum omitteret?] sed vel affectus secundum res objectas excitando, vel sanguinem, vapores & spiritus animales variè agitando producit. Hinc tot naturæ miracula, ut etiam mulierum gravidarum oculis objecta indelebiles sæculi notas imprimant; Empedocles (c) dudum docuerat, τῇ κτ' σύλληψιν ὅψαι καὶ φαντασίᾳ γυναῖκες μορφοῦσθαι τὰ βρέφη, πολλάκις ἐν ἀνδριάσιν καὶ εἰκόνας ἡγεῖσθαι, καὶ ὅμοια τῆτοις πελοῦσιν. Cujus rei exemplum exhibet ipse Galenus: Τῶν ἀ-

(a) Sperl. Inst. Phys. 1070. (b) Ibid. p. 1076.
(c) Gal. Hist. Phil.

μορφων τις δυνατός εύμορφον θέλων γεννήσαι
 παῖδα, ἐποίησε γράψαι ἐν πλατεί ξύλῳ ἐν-
 ειδὲς ἄλλο παιδίον, καὶ ἔλεγε τῇ γυναικὶ συμ-
 πολοκόμενῃ, ἐκείνῳ τῷ τύπῳ ἐμβλέπειν. Ἡ
 δὲ ἀτενὲς ἐμβλέπασα καὶ, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, ὅλον
 τὸν νῦν ἔχουσα ἔχῃ τῷ γεννήσαντι, ἀλλὰ τῷ
 γεγραμμένῳ, ὁμοίως ἀπέτεκε τὸ παιδίον, τῆς
 ὅψεως διμπεμπέσης τῇ φύσει τῷ γεγραμμέ-
 νῳ τῆς τύπης. Similem Laconum partem de-
 cantat Oppianus; [a]

Ναὶ μὲν ὧδε ἰλάκωνες ἐπίφρονα ἱκετίσαντο
 Αἴσι φίλαις ἀλόχοις, ὅτε γαστέρα κυμαίνουσι,
 Γράψαντες πινάκεσσι πέλας θέσαν ἀγλαὰ
 κάλλη

Τὴς πάρος ἀσγράφου ἐν ἡμερίοισιν ἐφίβου
 Αἱ δ' ἐπιέρπονται πολυήρατον εἶδος ἰδῶσαι,
 Τίκῃσιν τε καλὴς ὅπῃ κάλλει πεπηγῆαι.

Stupenda prorsus res est, (e) quod Anno
 1663 mulier quædam gravida conterrita casu,
 quo maritus alteram manum amitteret, infan-
 tulum μονόχειρα edidisset. Plura exempla de-
 sideranti historicos aut commentarios in Genesin
 adire licebit. Hieronymi (f) de talibus ju-
 dicio passim notatum, observatu dignum est:
*Nec mirum, inquit, hanc in conceptu femina-
 rum esse naturam, ut quales perspexerint, aut
 mente conceperint, in extremo voluptatis æstu,
 quo concipiunt, talem sobolem procreent.*

§ II.

(d) Gyneg. l. i. 357. (e) Ussin. a. b. c. §. 14 (f)
 Quæst. Hebr.

§ Cilicet spiritus animales, flammæ vitalis so-
boles nata, dum sanguine in cordis ventri-
culo incalescente & rarefcente, partes subtili-
ores & ob id concitatiores redditæ, magnâ co-
piâ in cerebrum evolant, ibique eximia subtilitate
auctæ, phantasiæ regiam occupant, ob quam-
vis causam è cerebro, tanquam è promo con-
do, per nervos toto corpore distentos, facili
negotio ad musculos delapsi, impressam in
cerebro affectionem traducunt. Eâdem operâ
imaginatio humores corporis commovet, ex
qua diversa humorum agitatione sanguis mu-
tationem aliamque rationem subit. Quo fit ut, sper-
mate alterato, tum cutis tum pilorum diversus
color evadat. Imo etiam circa spermatis im-
mutationem potest fieri, ut aliqua impressio,
per gravidæ mulieris membra usque ad cer-
tam aliquam fœtus partem delata, certas ibi
notas inuratur. Hinc nota Quintiliani contro-
versia, ubi hoc argumento defendit Matro-
nam albam, quæ Æthiopem peperit, sicut
Hippocrates aliam adulterii ream, quod de-
formis, sibi maritoque dissimilimum progenes
rasset, in cubiculo pulchra inventa imagine, ab-
solverat. Simili argumento (g) Persina Æ-
thiopis Regina, albam filiam enixa, se excusa-
bat: ὡς δὲ τὴν ὁμοίαν τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα
ὡς ἐς

πρὸς βλέψαι τὴν Ἀνδρομέδην ἢ γραφὴν ὡς
χρῶσα, καὶ πανταχόθεν ἐπιδείξασα γυμνὴν ὁ-
μοειδὲς ἐκείῃ ἢ τὸ παρὲν ἄκ' ἐντυχῶς ἐμόρφωσεν.

Nec adeo mirum circa conceptionis initia,
maximè sentiri imaginationis vim, tunc enim
totus homo concitatur & quasi in stuporem
datur. Præcipuè cum nec illa, quæ ad nutriti-
onem faciunt, ut sunt, ciborum dentibus com-
minutorum ulterior in ventriculo atritio, hinc
in intestina effusio, inde partium subtiliorum
in lacteas venas expressio, & crassiorum in
alvum ejectio, pariterque sanguinis novo chylo
mixti, ex utroque cordis ventriculo per pul-
mones & cætera viscera, oporosa expulsio, va-
sorumque sanguiferorum eundem impetum con-
tinuans compressio, denique seminis effusio in
uterum, foetusque nondum perfecti ibidem re-
tentio, perfecti vero extrusio, sine auxilio
locomotivæ facultatis, cujus officia obeunt
spiritus animales, qui pro variâ hominis ima-
ginatione ad conditionem objecti excitatâ, ali-
ter atque aliter concitati, alio atque alio motu
totam compagem concutiunt, posse expediri.
ingeniosissimis naturæ scrutatoribus in ore est.

§. III.

Am licebit concludere: quod si in mulieri-
bus imaginatio effigiem suam foetus inscul-
pere potis est, multo magis in brutis; quia ut
brutorum sensus humano est minus mobilis, &

quasi ad unum defixus: ita embryoni brutorum
 notas haustas, firmitus atque altius imprimi-
 Unde Philosophus (b) in foetibus brutorum ma-
 gis, quam hominum naturas parentum expri-
 mi docet: ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος πολλαχῶς
 διαλίσθεται τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ὁμιλίαν καθὼς
 δ' ἂν ὅτε πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ διχλεύωσιν, ἔται
 ποικίλλεται καὶ τὰ ληρόμενα. Τὰ δὲ ἄλλα ζῶα
 τὰ μὲν πλείστα πρὸς αὐτὸ λήρό' εἰσιν. Quod sic
 imitatur Plinius: (i) Similitudinum quidem in
 mente reputatio est, & in qua credantur mul-
 ta fortuita pollere, visus, auditus, memoria,
 haustæque imagines sub ipso conceptu. Cogi-
 tatio enim utriuslibet, animum subito transvo-
 lans, effingere similitudinem aut miscere exi-
 stimatur. Ideoque plures in homine quam in
 cæteris omnibus differentia, quoniam velocitas
 cogitationum, animique celeritas & ingenii va-
 rietas, multiformes notas imprimit: Cum
 cæteris animantibus tardiores sint motus & si-
 miles omnibus, singulique in suo cuique gene-
 re. Certe eos qui pestis tempore pestem sibi
 imaginantur: facile ea corripit Sperlingius (k)
 asserit. Quo autem quisque Frigidioris est in-
 dolis, eo est timidior altioribusque imagina-
 tionibus immergitur. Hinc cum pestis ingru-
 it, bruta primum, præterque cætera quæ fri-
 gidi-

(b) Probl. 10. v. 12. (i) Libr. 7. c. 12. (k) Inst.
 Phys. p. 1706.

gidiori gaudent natura, adoritur. Itaque cum
Homerus (l) canit:

Οὐρήας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργῆς.

Succinit Seneca: (m)

Prima vis tardas tetigit bidentes;

Laniger pingues male carpsit herbas.

Colla tacturus steterat Sacerdos;

Dum manus certum parat alta vulnus;

Aureo taurus rutilante cornu

Labitur segnis.

Qua ovium indole adjutus Jacob effecit ut in
eum conveniat, quod de iis qui columbas pro
lubitu pingunt, canit Oppianus: [n]

Δὴ τότε μῆπιν ὕφαινε κλυτὴν πηασότερος ἀνὴρ.
Ἀγχι ᾧ θηλυερῆσιν ἐθήκαθ' δαίδαλα πολλὰ
ἔιματ' ἀπορφύρεα· τὰς ᾧ κλισίον ὅσπερ βαλῆσαι
Θυμὸν ἰαινόμεναι, ἡκίστ' ἀλιπόμενα τέκναι.

S. IV.

NON dubitabunt Jacobi agnos facili penicillo
variis coloribus imbuere, qui colorum
varietatem in luminis lucisque radiorum diversa
ratione, modificatione & conjugatione, se-
cundum varium corporum coloratorum, ex
partium figurarum & superficierum situ, ortum
statum naturalem collocant. Quo pacto co-
lor non erit superficies, cum etiam interiora
in

(l) Il. α. 50. (m) Oedip. (n)

Cyneg: c. I. v. 327.

in toto corpore actū primo sunt colorata, cum habeant eum partium situm, ut possit in actum secundum duci, ut in pomo per sectionem fiet; verum cum sine lumine nullus visus est color, cum nox abstulit atra colorem, facile concluditur (o) corporum, quæ alba conspiciuntur eum esse statum, ut multum, tantum puta, quantum acceperant lumen, continuis radiis reddant. Quod fit in corporibus, quorum superficies vel planum constat ex sphaerulis vel globulis minutissimis, quorum nullum est punctum, a quo ad quodlibet medii punctum, non aliquis radius reflectitur, ut adeo aciem oculi in nullo loco collocari contingat, quin eundem propemodum radiorum numerum recipiat, quem admissurus erat, si in alio situs foret ac proinde idem corpus album apparere, undecunque prospiciatur. Unica autem refraction, radiorum conjugationem vix sensibilibiter mutat; si enim nummum intra vas aqua plenum aspicias, licet fiat unica refraction, sub eodem colore videbis. Contrarius vero color, nigror concipitur oriri ex corporum statu, radios paucos reflectente plurimosque disgregante aut suffocante qui a superficie lævigata aut asperata vel a partibus striatis vel ab humore constat, cæteris coloribus, pro varia radiorum conjugatione, ex lucis umbræque varia mixtu-

ra

ra, nascentibus, ut in prismatico & camera obscura, ad oculum demonstrare student. Prisma sane vitreum, sicut & iris, neque alborem neque nigrorem ostendit; colores enim illic apparentes resultant ex uniformi radiorum distractione, & hæc ex uniformi refractionum inæqualitate, hæc demum ex inæquali incidentia in utrumque planum, in quo gemina fit refraction; itaque alborem prohibet radiorum distractio; quæ continuitatem expungit, non tamen tanta est, ut nigrorem efficiat.

Neque (p) vero oculum inepte diceret parvam cameram obscuram in qua pupilla foramen est, humor crystallinus lentis formam & requisita habet, oculi fundus & specialius retina tunica chartæ loco ponitur, adeo ut oculo bubulo à parte postica aperto, admotaque loco remotarum tunicarum charta candidiori, in obscurato Museo, lychni ante pupillam accensi imago minutior in chartula, more camerarum obscurarum appareat. Horum opinio non parum eo confirmatur, quod alba secus quam nigra visum fatigant; nunquam enim album in oculos incurrit, quin simul admittatur impressio multorum radiorum à quibus visus fatigatur. Nam omne nimium nocet, quod per nives iter facientes experiuntur. Imo lintes alba ut & marmor album, soli exposita æstu minus incalescunt nigris, quia album à prima

fere superficiei radios reflectit; nigrum autem ob superficiem asperam radios avidius haurit, extinguitque. Quæ quoque causa est (nisi credulus sis Scaligero (q) subtili joco argutanti, album esse privationem, cum omnes colores recipiat, nigro contra nullum adsciscente, quod omnes jam continet) quod album quovis colore tingi, nigro vero nullus alius induci possit. Nam pharmatis penetrantibus & corrosivis plus corporis asperitatem augmentibus & poros dilatantibus, minus radiorum reflectitur, plusque nigroris affunditur. Quæ asperitas in nigro summa ut difficilimè imminuitur, ita minimè colorem majoris continuitatis indigum admittit. Cujus rei satis consultus Jacob albas elegit oves, quarum subolem, ope phantasiæ sanguinem & sperma in eum molum & habitum redigentis quem nigra poscunt, facile alio colore indui non ignorabat.

§. V,

Non tamen Jacobum magis in suo artificio destituunt, quam sententiam, cui modo stylum injecimus evertant, qui statuunt colorem esse qualitatem ex varia salium sulphurisque mixtione ortam, fundatam in materia ac visui, per Diaphanum illustratum, repræsentantem iterum differentias. Licet enim arcænum, junonidisq; coloribus renidentem hortum ingressus

ſus vix roſam decerpas citra ſpinæ pungentiæ vindictam ; vix herbam grata viriditate vegetam attrectes , citra latentis viperæ inſidias ; vix pedem moveas citra lapſus periculum , præcedentium & inter ſe diſſidentium veſtigiiſ in avia ducentibus. Nihilò tamen ſecius inter maximas lites , quæ non ſemper maximas faciunt injurias , non tam adverſis pugnant frontibus , quin in una coire caſtra poſſint. Inter certantes Palæmona interponamus ingenioliſſimum Sturmium qui litem ſic dirimet :

Hi vitulo digni ; ſed & illi pocula ſumant.

Hujus judicio (r) colores , luminis reflexione aut refractione debilitati varietates affirmes cum recentioribus , quorum tamen pace Chymicorum quoque ſalia & ſulphura , tum in odorum & ſaporum , tum in colorum cauſis declarandis , ut ut inadequæte & paulò remotius , locum invenient. Cujus an ratum ſit decretum minus certum eſt , quam ſulphur coloris eſſe artificem. Nam album , ſulphure puriſſimo & ab omnibus ſordibus defæcato abundat , nigrum vero vehementer aduſto omnibuſque Mercurialibus quiviſquilliis reſerto turget , cæteris ex varia ſulphuris , ſalis , vitrioli & aluminis temperatura enaſcentibus. Non ergo abſurde credideris è recentibus viridium virgarum inſuſuris tales ſuccos elicitos & aquæ immixtos , qui candidarum ovium teneros foc-

tus nigrore inficerent. Certe nuci, ut superi-
or pagina a luz, ita Varro a no-
cte nomen dat, quod ut nox aërem, ita hujus
succus corpus faciat atrum. Nigrorem vero
corpori conciliaturus, non parum aluminis &
vitrioli caustica vi adjuvatur, qua etiam ulcera
exsiccantur. Similem autem vim in platano
quoq; offendes, de qua in herbario Durant:

*Fluvia amat Platanus fontesq; meroque rigata
Gaudet & humorem naturâ & frigora ducit.
Cortex & pilula exsiccant & sordida sanant
Ulcera, tum scabiem folium, lepramque repellit.*

§. VI.

Sed jam aurem mihi vellicant Græci Patres,
qui non naturæ sed miraculo divina vir-
tute perpetrato hoc opus tribuunt; Sed salva
res est. Naturæ non soli, suisque tantum viri-
bus operanti, sed divinæ potentiae & benedi-
ctioni, quam viri sancti preces impetraverant,
naturam adjuvanti, res omnis accepta fertur.
Nunquam enim oves tam avidè objectas imagi-
nes hausissent & imis quasi medullis immisissent,
nisi numen benignum, harum imaginationes
baculis varicoloribus affixisset. Cedrolinenda
sunt verba, quæ Beatus Lutherus in aureo super
Genesin Commentario in hanc rem commen-
tatur; Nihil, inquit, profuisset Jacobo ne-
que pactum cum socero, neque magia, qua
utebatur, toties & pro lubitu Labane mutante
condi

conditionem, nisi accessisset benedictio divina. Quibus gemina habet B. Danhaverus. Huic aquilarum pari si credere fastidis, quod illis acutius cernere audeas, ipse, permissu Danhaveri, periculum facias, brevi fidem habiturus Rabbi Siram effato: **לך בכל שעתך**, Non quavis hora fit miraculum. In dictum sentiam non invictos commodè interpreteris Græcos etiam Patres, in quibus Cyrillus sanè apertis verbis præfatus, videri hoc opus naturali quadam lege contigisse, mox altius suspiciendo gravissimum addit epiphonema; (f) Ἀρρήτα δὲ τοιαῦτα πανηγλώως, καὶ ταῖς ἡμετέραις ἐννοίαις ἀσυγχῆ. Paria his habet Theodoretus: (s) Τὰς ῥάβδους ἐλέπισεν, ὃ τὰύταις θάρρων, ἀλλὰ τὴν θείαν ἐπιχειρίαν προσμένων. Nec aurei oris Pater dissimilia hic loquitur. Sed ultima jam cera breve poscit.

Membrum Ethicum.

§. I.

NUm ad dictamen justitiæ commutatricis, pacta dirigentis, Jacobi factum congruat, quærere tempus est. Nequaquam
E vero

(f) Lib. 5. in Gen. p. 147. (s) Quæst. 89. in Gen

vero cum Labanis filiis Jacobum furti infimū
lantibus, in eadem cymba remum lentamus.
Licet enim dolus in Titulo appellatur, is ta-
men bonus & licitus intelligitur. Hæc enim
vox est ἐκ τῶν μέσων. Sic meliori notione
interpreteris illud Virgillii:

Si dolus an Virtus quis in hoste requirat?

Quod sequitur: *Ripheus justissimus unus*

Qui fuit in Teucris & servantissimus equi.
Ubi virtus manifesta vis est, cui opponitur do-
lus, quo clam per stratagemata hostis licite
circumvenitur. Quod patescit in hoc Homeri:

Ἡ δόλω ἢ ἐβίη ἢ ἀμφοτέρων ἢ κρυφῆδων.

Cum vero in sequiorem accipitur, plerumque
vox mali additur. Sic Terentius: (u) *Su-
spicio erat dolo malo hac fieri omnia.* Sed, qui
causam perorant Jacobi, non nunquam eum absol-
vunt, quod malo cuneo malam quæxivisset cla-
vam, & artem deluserit arre. Quippe avun-
culo, qui Rachelem, jure cognationis ei de-
bitam, servitio vendidit proque cupita aliam
subjecerat, generumque dote simul & mercede
defraudavit, injuriam intulisse non videbitur;
Verum commodum monent accuratiores, ma-
lum malo non esse compensandum. Itaque
ut eum culpa fraudis liberent, eum jussu DEI,
justè opes Labanis ad Jacobum transferentis,

ex

(u) *Eunuch: Act. 3. Sc. 3. (x) In genes. Es-
erci. 131.*

ex revelatione, ad quam Jacob Cap. 31:10. provocat, cuncta fecisse eliciunt. Et Riveto (x) quidem iudice, primum simpliciter cum socero egisset, nihilque de arte cogitasset, sed fretus divina promissione & causæ suæ iustitiâ, DEI injuriarum vindicis ope, ex unicoloribus varios confidenter sperasset.

§. II.

Sic vero quispiam rigorosior rei hujus examinatore oggerat, Jacobum omnino culpæ esse affinem, si absque speciali Divino promisso ipsum modum Vindictæ DEO præscripsisset. Imo probabilius esse vel Divino monitu, vel sua ipsius solertiâ, jam cum contractus iniretur, animo versasse artem, quam forte experientiâ didicerit, siquidem cum suas condiciones deteriores esse voluerit, ut soceri pacem in partes conficeret suas, albas tamen oves, quarum foetus naturæ beneficio facilimè alio colore poterant infici, elegit. Quin, aliàs nec Jacob agnos, quos arte maculis consperxit, de pacto sibi vindicare potuisset. Divinam vero revelationem urgenti responderetur; aut pactum à DEO rescissum, ut non eo, sed solo DEI nutu, jus ipsi post illa competens niteretur; Aut conditionem ob naturalem malitiam ipso pacto extorrem, à DEO morali bonitate donatam, in executione pacti locum invenisse.

Quorum prius nullum ostendit vestigium ; posterius vero absurdum est. Etenim , ut-
ut D E O ab extra plenum & abso-
lutum concedendum est in creaturas domi-
nium , ut nulla ei præscribi possit lex ; ab intra
tamen illimitatum in homines imperium sibi
non permittit , sed ipse sibi lex est & pro nor-
ma juris in homines agnoscit justitiam essen-
tialem , ut adeo hoc jure nec se abdicare queat.
Quod vel ipse Maccovius (y) fatetur ; *Quod
autem Deus non possit renunciare juri domi-
nii, quod habet in creaturam, vel hinc patet.
Nam si esset creatura, & Deus non esset ipsius
Dominus : ergo, primò esset creatura & non
derenderet a Deo, & in fieri, & in conservari,
& in operari; at hoc absurdum. Hoc pacto e-
nim creatura esset ens independens, hoc est crea-
tura non esset creatura. Secundò creatura esset
libera a jure, quod etiam solius Dei est. Ideo-
que quod sua natura est malum, non potest ul-
la ratione bonum fieri, utut Deus nonnun-
quam circa materiam rei prohibita dispenset,
quod indifferentissimi profligatores dudum evi-
ctum dederant,*

§. III.

MEmineris hoc ratiocinio Jacobum non pror-
ius ille cadere; sicut enim Israëlitis jussu
DEI

DEi, laborum iusti retributoris, res pretiosas ab Ægyptiis perentibus & pro mercede retinentibus, dissimulatio neque mendacii neque furti adstringit; Sic Jacob, concessio hoc ratiocinio, vel a DEo monitus vel sua calliditate artem meditatus, dum pactum cum Socero percuteret, sine culpa conditionem aliquam eamque non essentialem in suam rem dissimulavit. Quod pro natis circumstantiis licebit, hicque adeo Jacobo omni iniuriâ affecto & Magistratus auxilio destituto, cum Laban contra nullum jus haberet, quô Jacobum compelleret ad detegendam artem, quâ quæ sibi deberentur in suam potestatem redegit. Sic nullum patebit Labani effugium, sed quicquid ex unicoloribus varium nasceretur, de pacto Jacobo cederet, utroque contrahentium in statu quasi naturali collocato, siquidem Laban artificium, de quo non cogitaverat, non excepit, Jacob autem confitendi nullam habuit necessitatem. Non male ergo judicat Pufendorfius: (2) Circa factum Jacobi notari potest, solertiam ipsius eò magis esse favorabilem, quod ipsi negotium esset cum homine maligno. Et qui omnibus modis istum circumscribere agitabat; quique duram ipsi legem imposuerat, ut pro custodia non aliam mercedem recipiens, quam fortium partem casus omnes præstaret. Imo si quis in pacto

(2) l. 5. c. 3. de jure Nat. & Gent. (*) b. l. p. 583. n. 5.

paſto fuit defectus, cum impleſſe videtur
Gerhardo commentanti: (*) *Ne quidem in hoc
ipſo artificio Jacobus Juſtitie fuit oblitus, quia
in prima tantum admiſſurâ virgas in canali-
bus poſuit, in ſecundoâ vero eas removit, ut ſic
primitiva ipſi, ſerotina verò Labani cederent.*
Nobis vero in republica bene conſtitutâ de-
gentibus non licebit hoc exemplum imitari,
recordantibus & ſanctos alicubi cæſpitâſſe;
Igitur cum proximo ſine omni malo dolo a-
gamus oportet, ingenuèque ſerviamus
fraudum oſori & Vindici Juſtiſſimo,

DEO IN SECUŁA GLORIOSO!

